

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

**ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції**

11-12 листопада 2021 року

Київ 2021

СЕКЦІЯ 4. **МОНІТОРИНГ ЗЕМЕЛЬ ТА ЯКОСТІ ГРУНТІВ**

Бусленко Г.М.

викладач

ВСП «Рівненський фаховий коледж НУБіП України»

м. Рівне, Україна

Ніколайчук М.С.

студентка 5 курсу

ВСП «Рівненський фаховий коледж НУБіП України»

м. Рівне, Україна

ЩОДО ПИТАННЯ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Однією з найбільш актуальних проблем, з якою пов'язана значна небезпека для здоров'я людей і природного довкілля, як в усьому світі, так і в Україні, є генерування відходів. Кожен рік кількість ТПВ в індустріально розвинених країнах світу зростає в середньому на 2%, тому сьогодні благополуччя й саме існування суспільства залежать від вирішення проблеми відходів. В Україні проблема відходів вирізняється особливою масштабністю і значимістю як унаслідок домінування багатовідхідних технологій, так і через відсутність протягом тривалого часу адекватного реагування на її виклики.

В Україні налічується 460 міст, близько 500 районів, 885 селищ міського типу і 28 388 сіл, де кожного року утворюється понад 50 млн. кубічних метрів ТПВ (близько 11–12 млн. тонн) (без урахування даних із тимчасово окупованих територій, Автономної Республіки Крим та м. Севастополь), які переважно складаються на санкціонованих, але екологічно небезпечних сміттєзвалищах (полігонах).

Аналіз загального стану поводження з ТПВ в Україні свідчить про таке. За даними Мінрегіону України [2] в Україні за 2018 рік (без урахування даних АР Крим та м. Севастополь) утворилось майже 54 млн. м³ побутових відходів, або понад 11 млн. тон. Послугами з вивезення побутових відходів охоплено близько 78% населення України. Найгірший показник охоплення населення послугами з вивезення побутових відходів у Волинській області – 61%, у Черкаській області та Одеській області – 63%. Питомі показники утворення відходів у середньому становлять 220–250 кг/рік на душу населення, а у великих містах досягають 330–380 кг/рік і відповідно мають тенденцію до зростання. До складу ТПВ входять такі основні компоненти: харчові відходи – 35–50%, папір і картон – 10–15,

вторинні полімери – 9–13, скло – 8–10, метали – 2, текстильні матеріали – 4–6, дерево – 1, будівельне сміття – 5, інші відходи – 10%.

Відповідно, що питання поводження з відходами є дуже актуальною, гострою та складною проблемою для всієї України так і для окремих регіонів. На території Рівненської області нараховується більш як 1000 підприємств, установ і організацій, виробнича діяльність яких пов'язана з утворенням промислових та побутових відходів від першого до четвертого класу небезпеки. Відповідно до державного статистичного спостереження № 1 - відходи «Поводження з відходами» обсяг накопичення промислових відходів I-IV класів небезпеки станом на 01.01.2021 року становить 25100,087 тис. т, у тому числі II класу небезпеки – 1,279 тис. т, III класу небезпеки – 14,837 тис. т, IV класу небезпеки – 25083,971 тис. т (табл. 1).

Таблиця 1.

Накопичення відходів (на 01.01.2021)

№ з/п	Показник	Одиниця виміру	Кількість
1	Суб'єкти підприємницької діяльності, виробнича діяльність яких пов'язана з утворенням відходів	од	294
2	Накопичено відходів, усього	т	25100086,7
3	у тому числі: відходи 1 класу небезпеки	т	-
4	відходи 2 класу небезпеки	т	1278,5
5	відходи 3 класу небезпеки	т	14837,3
6	відходи 4 класу небезпеки	т	25083970,9

У 2020 році в області утворилось разом з відходами, одержаними зі сторони, 1093 тис. т відходів 1-4 класів небезпеки, з них утилізовано (перероблено) – 15,0 тис. т, спалено – 43,7 тис. т. У Рівненській області станом на 01.01.2021 року діє 22 сміттєзвалища для промислових відходів загальною площею 242,24 га. Серед основних екологічних проблем, пов'язаних з утворенням та розміщенням небезпечних відходів, слід виділити такі:

1. У відвалі площею 58,2 га на ПрАТ «РІВНЕАЗОТ» накопичено 15,4 млн. т. фосфогіпс - дигідрату – відходів від виробництва фосфорної кислоти.

2. Накопичення непридатних до застосування та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин (далі – ХЗЗР). За результатами робіт районних інвентаризаційних комісій, залишок непридатних пестицидів на території області станом на 01.01.2021 року становив 46,815 т, з них 43,530 т непридатних ХЗЗР зберігається у 60 бетонополімерних контейнерах, 3,285 т – залишилися не контейнеризованими. У Березнівському районі їх залишок становить – 4,345 т, Дубенському – 3,7 т, Дубровицькому – 2,057 т, Здолбунівському –

10,47 т, Корецькому – 1,5 т, Млинівському – 0,3 т, Острозькому – 1,367 т, Радивилівському – 0,5 т, Рівненському – 12,076 т, Рокитнівському – 2,0 т, Сарненському – 0,3 т, м. Рівне – 8,2 т.

Основним способом видалення твердих побутових відходів (далі – ТПВ) на сьогодні в області – є їх захоронення на полігонах і сміттєзвалищах. Складування відходів проводиться за схемою: розрівнювання, ущільнення, ізоляція ґрунтом. Разом з тим, органи місцевого самоврядування та виконавчої влади визначаються з методами та засобами роздільного збирання компонентів твердих побутових відходів з урахуванням їх морфологічного складу, річного обсягу утворення, потреб у вторинних енергетичних та матеріальних ресурсах, органічних добривах, наявності підприємств, які можуть переробляти окремі компоненти твердих побутових відходів та інших економічних факторів. Роздільне збирання твердих побутових відходів контейнерним методом запроваджено у 68 населених пунктах області. В основному компоненти ТПВ, які збираються окремо – це ПЕТ пляшка та інші вироби з поліетилену, скло, папір. Кількість сміттєзвалищ (полігонів) твердих побутових відходів відповідно до обласного реєстру місць видалення відходів станом на 01.01.2021 року становить 352, а площі під твердими побутовими відходами – 419,3506 га., з них діючих – 345 одиниці (2 полігони та 343 звалища побутових відходів). Закритих – 7 одиниць: полігон для складування побутових відходів ПрАТ «Рівнеазот», 2 звалища ТПВ Вирівської сільської ради Сарненського району та звалища ТПВ Обарівської, Олександрійської, Бронниківської, Великоомелянської сільських рад Рівненського району. Із вищезазначених закритих МВВ потребують рекультивациі 3 об'єкти (сміттєзвалища побутових відходів Обарівської та Бронниківської сільських рад Рівненського району).

Три полігони (звалища) побутових відходів працюють в режимі перевантаження у містах Вараш, Дубно та смт Млинів. На об'єктах поводження з ТПВ від початку їх експлуатації захоронено 35,36 млн. м³ відходів та їх компонентів.

За звітними даними у 2020 році в населених пунктах області утворилось 1184,3 тис.м³ ТПВ, що становить 217,3 тис. тонн. Із них:

- захоронено на полігонах, звалищах – 1155,1 тис. м³ (97,5 % від загального обсягу зібраних ТПВ);

- відправлено на заготівельні пункти вторинної сировини – 29,2 тис. м³ (2,5 % від загального обсягу зібраних ТПВ).

Динаміка використання відходів в області наведена у табл. 2.

Отже, основне стратегічне завдання полягає в поступовому зменшенні обсягів відходів, які направляються на полігони за допомогою сучасних екологоорієнтованих технологій їх збирання, зберігання та промислової переробки, та в екологічно безпечному захороненні. Знаходженні коштів для рекультивациі полігонів.

Таблиця 2.

Динаміка використання відходів за 2018–2020 роки

№ з/п	Показник	2018	2019	2020
1	Обсяги утворення відходів, т	484,7	553,0	886,2
2	Обсяги використання відходів, т	84,9	52,5	43,7
3	Рівень використання, %	17,52	9,49	4,93

Список використаних джерел

1. Виговська Г.П., Гільбран С.В. Оцінка техніко-екологічного стану об'єктів інфраструктури щодо поводження із твердими побутовими відходами (ТПВ). *Екологічні науки*. 2020. № 2(29). Т. 1. С.159-163.

2. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/zhkh/terretory/stan-sfery-povodzhennya-z-pobutovymy-vi/>.

3. Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області в 2020 році. Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/Rivnenska_dopovid_2020.pdf

Волонтир А.В.*асистент**Черкаський державний технологічний університет**м. Черкаси***Ротте С.В.***к.т.н., доц.**Черкаський державний технологічний університет**м. Черкаси***АГРОХІМІЧНА ПАСПОРТИЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ**

Ґрунтовий покрив є одним з основних компонентів довкілля, що виконує життєво важливі біосферні функції, а родючість – основною і найціннішою його властивістю. Ґрунти регулюють якість поверхневих і підземних вод, склад атмосферного повітря, є середовищем перебування більшості живих організмів на поверхні суші, забезпечують сприятливі умови для життя і діяльності людини, є основним джерелом виробництва с/г продукції.

Господарська діяльність людини є домінуючим фактором у трансформації ґрунтів. Тому найважливішою умовою збереження біосфери, нормального рослинного покриву і продуктивності сільського